

Bruselj, 5.2.2019
COM(2019) 50 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**o delovanju Uredbe (EU) št. 1337/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne
13. decembra 2011 o evropski statistiki trajnih nasadov**

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o delovanju Uredbe (EU) št. 1337/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o evropski statistiki trajnih nasadov

1. OZADJE

Uredba (EU) št. 1337/2011 (v nadaljnjem besedilu: Uredba) o evropski statistiki trajnih nasadov¹ je začela veljati 1. januarja 2012. Z njo sta bila razveljavljena dva pravna akta: Uredba Sveta (EGS) št. 357/79 z dne 5. februarja 1979 o „statističnih raziskovanjih vinogradov“² in Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2001/109/ES z dne 19. decembra 2001 „o statističnih raziskovanjih, ki jih izvedejo države članice, da ugotovijo pridelovalno zmogljivost intenzivnih sadovnjakov nekaterih vrst sadnega drevja“³. Uredba (EU) št. 1337/2011 zajema dve zbiranji strukturnih podatkov o trajnih nasadih:

- zbiranje podatkov o sadovnjakih v zvezi z jabolki, hruškami, breskvami, nektarinami, pomarančami, limonami, drobnoplodnimi agrumi in oljkami ter vinskimi trtami za pridelavo namiznega grozdja in
- zbiranje podatkov o vinogradih v zvezi z vinogradi za proizvodnjo grozdja za vino, rozin in grozdja za dvojno uporabo.

Doslej so bila organizirana tri zbiranja podatkov: dve o sadovnjakih (2012 in 2017) in eno o vinogradih (2015).

Člen 13 Uredbe določa, da Komisija „[d]o 31. decembra 2018 in nato vsakih pet let [...] pregleda izvajanje te uredbe. V okviru tega pregleda Komisija oceni, ali je nujna priprava vseh podatkov iz člena 4. Kadar Komisija oceni, da nekateri podatki niso več potrebni, se jo pooblasti za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 11, s katerimi se izbrišejo nekateri podatki iz prilog I in II.“

V tem poročilu so povzete glavne ugotovitve pregleda delovanja Uredbe. Poročilo se nanaša na strategijo za evropsko kmetijsko statistiko do leta 2020, ki jo je potrdil Odbor za evropski statistični sistem na svojem 27. sestanku 19. novembra 2015, in predstavlja nov pravni okvir za

¹ Uredba (EU) št. 1337/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o evropski statistiki trajnih nasadov in o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 357/79 in Direktive 2001/109/ES Evropskega parlamenta in Sveta (Besedilo velja za EGP) (UL L 347, 30.12.2011, str. 7).

² Uredba Sveta (EGS) št. 357/79 z dne 5. februarja 1979 o statističnih raziskovanjih vinogradov (UL L 54, 5.3.1979, str. 124).

³ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2001/109/ES z dne 19. decembra 2001 o statističnih raziskovanjih, ki jih izvedejo države članice, da ugotovijo pridelovalno zmogljivost intenzivnih sadovnjakov nekaterih vrst sadnega drevja (UL L 13, 16.1.2002, str. 21).

strukturno statistiko trajnih nasadov, s katerim se razveljavlja Uredba (EU) št. 1337/2011, katere delovanje je predmet tega poročila.

2. GLAVNE UGOTOVITVE IN OCENA

Izvajanje Uredbe (EU) št. 1337/2011 je v določeni meri problematično, kar kažejo izkušnje iz zbiranj podatkov o sadovnjakih iz let 2012 in 2017 ter zbiranja podatkov o vinogradih iz leta 2015, povratne informacije s sestankov različnih strokovnih skupin⁴ ter poročila o kakovosti, ki so jih predložile države članice. Tudi potrebe uporabnikov so se v zadnjem desetletju spremenile.

2.1 Vprašanja, povezana z zbiranjem podatkov

Na podlagi analize podatkov in poročil o kakovosti je jasno, da zbiranje podatkov o sadovnjakih in zbiranje podatkov o vinogradih prinašata nekatere neizogibne izzive.

2.1.1 Zbiranje podatkov o sadovnjakih

Navzkrižno tabeliranje spremenljivk podatkov (skupina vrst, barva sadja, čas obiranja, starost, gostota) ima dve posledici. Prvič, države članice morajo uporabiti zelo visoke stopnje vzorčenja. Med državami, ki niso imele registra sadovnjakov, je bila povprečna stopnja vzorčenja zelo visoka (54 %). Zato je med njimi pet držav moralo organizirati popis, da so zbrale podatke o sadovnjakih. Drugič, podrobna razčlenitev podatkov privede do dragih in dolgotrajnih zbiranj podatkov. Povprečni stroški zbiranja podatkov o sadovnjakih (na referenčno leto) so približno 220 000 EUR na državo, gibljejo pa se od 2 500 EUR do 900 000 EUR. Vložek dela statističnih organov se giblje med 0,1 in 6,2 ekvivalenta polnega delovnega časa. Zaradi zelo velikih vzorcev in dolgih vprašalnikov, ki zahtevajo veliko merjenj površin, so zelo obremenjeni tudi dajalci podatkov.

Velika naložba, ki jo na nacionalni ravni predstavlja zbiranje zelo podrobnih podatkov, žal ne prinaša vseh koristi uporabnikom podatkov, saj nekaterih zbranih podatkov zaradi statistične zaupnosti ni mogoče objaviti.

Skupine vrst, opredeljene v Prilogi I k Uredbi, zlasti jabolka in hruške, ne odražajo dobro porazdelitve skupin vrst v EU. Za namizna jabolka je 34 % drevesne površine uvrščene v skupino „drugo“, v primeru hrušk pa 18 %. Težava je še večja v severnih in vzhodnih delih Evrope, kjer v nekaterih državah skoraj vsi sadovnjaki spadajo v skupino „drugo“.

⁴ Sestanki delovne skupine za statistiko rastlinske pridelave (2012–2017), stalni odbor za kmetijsko statistiko (do leta 2014) in skupina direktorjev za kmetijsko statistiko (od leta 2015 dalje).

Težko je zbirati prostovoljne podatke o jabolkih, hruškah in breskvah, ki se zasadijo za industrijsko predelavo, saj vreme, tržni pogoji in kakovostni vidiki v številnih primerih bolj kot sorta sadnega drevesa vplivajo na letne odločitve kmetov o tem, ali naj prodajajo sadje za prehrano ali za industrijsko predelavo.

2.1.2 Zbiranje podatkov o vinogradih

Člen 3(4) Uredbe določa, da se statistika o vinskih trtah, razen o trtah za namizno grozdje (Priloga II k Uredbi), „predloži z uporabo razpoložljivih podatkov v registru vinogradov, uvedenem v skladu s členom 185a Uredbe (ES) št. 1234/2007 za vsa kmetijska gospodarstva, vključena v ta register, kakor je opredeljeno v točki (a) člena 3(1) Uredbe (ES) št. 436/2009“. Obvezna povezava med registrom vinogradov in zbiranjem podatkov o vinogradih na podlagi Uredbe predstavlja težave v več državah članicah, saj register ni vedno posodobljen in ne vsebuje vseh spremenljivk iz Uredbe. Obveznost uporabe registra kot edinega vira podatkov je problematična tudi z vidika Kodeksa ravnanja evropske statistike⁵. To pa zato, ker je v členu 6.2 navedeno, da bi morala biti izbira statističnih virov statistično utemeljena, medtem ko se s členom 12.1 zahteva, da se izvirni podatki redno ocenjujejo in potrjujejo.

2.2. Potrebe uporabnikov

V posvetovanju z generalnimi direktorati na področju zadevne politike je bilo potrjeno, da je treba Komisijo natančno obveščati o pridelovalni zmogljivosti intenzivnih sadovnjakov nekaterih vrst trajnih nasadov v EU. Za zagotovitev ustreznega upravljanja skupne kmetijske politike Komisija zahteva redno zagotavljanje podatkov o trajnih nasadih. Vendar je pregled podatkov pokazal, da je mogoče izvesti znatne ukrepe za zmanjšanje bremena, zlasti za zbiranje podatkov o sadovnjakih.

⁵ Kodeks ravnanja evropske statistike za nacionalne statistične organe in Eurostat (statistični organ EU), ki ga je 16. februarja 2017 potrdil Odbor za evropski statistični sistem: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/4031688/8971242/KS-02-18-142-EN-N.pdf/e7f85f07-91db-4312-8118-f729c75878c7> (na voljo samo v angleščini).

Naslednje spremenljivke v okviru strukturnih statističnih podatkov, ki se zagotavljajo za potrebe spremljanja politike, niso več potrebne:

- skupine vrst za jabolka in hruške;
- barva sadja za breskve, nektarine in namizno grozdje ter
- čas obiranja za breskve, nektarine, marelice, pomaranče in drobnoplodne agrume.

Hkrati ni več treba navzkrižno tabelirati spremenljivk za starost in gostoto, čeprav se lahko zbirajo ločeno. Ker je struktura sadovnjakov in vinogradov razmeroma stabilna, se lahko podatki redno zbirajo v šest- do sedemletnih obdobjih. Na podlagi Uredbe so morale zbiranje podatkov izvesti države članice, ki pridelujejo vinske trte na vsaj 500 ha. Za sadovnjake je bil prag 1 000 ha na nacionalni ravni za katero koli posamezno sorto sadnega drevesa. Da bi prag uskladili z drugimi ukrepi in registri v vinskem sektorju, bi tudi za vinograde moral biti pri 1 000 ha.

Politika potrebuje podatke, v katerih so bolj predstavljena regionalna območja. Na podlagi Uredbe so se podatki o sadnih drevesih zbirali na ravni NUTS 1⁶, podatki o vinogradih za proizvodnjo vina pa na ravni NUTS 2. Ker so ti podatki pomembni za analiziranje regijske zmogljivosti sadovnjakov in vinogradov tako v okviru upravljanja trga kot v primeru krize, so vsi strukturni podatki o sadovnjakih in vinogradih potrebni na ravni NUTS 2.

3. STRATEGIJA ZA EVROPSKO KMETIJSKO STATISTIKO DO LETA 2020 IN NOVA GENERACIJA KMETIJSKE STATISTIKE: POSLEDICE ZA UREDBO (EU) št. 1337/2011

Eurostat od leta 2014 intenzivno sodeluje z uporabniki podatkov (večinoma drugimi službami Komisije in institucijami EU) in nacionalnimi statističnimi inštituti pri „Strategiji za kmetijsko statistiko do leta 2020 in pozneje“⁷. Cilj strategije za kmetijsko statistiko je:

- učinkovito pripravljati statistike, ki ustrezajo potrebam uporabnikov;
- ne povečati pretirano bremena za dajalce podatkov in za statistične sisteme ter povečati razpoložljivost statističnih podatkov;
- izboljšati skladnost med podpodročji kmetijske statistike;
- pojasniti in poenostaviti pojme in njihove opredelitve;
- izboljšati kakovost kmetijske statistike in
- izboljšati združevanje statistik s področja kmetijstva, gozdarstva, rabe zemljišč in okolja.

⁶ Skupna klasifikacija statističnih teritorialnih enot.

⁷ Delovni dokument služb Komisije, ocena učinka, spremni dokument, Strategija za kmetijsko statistiko do leta 2020 in pozneje ter možni zakonodajni scenariji v prihodnosti SWD/2016/0430 final – 2016/0389 (COD), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016SC0430> (na voljo samo v angleščini).

Faza izvajanja se je začela potem, ko je Odbor za evropski statistični sistem leta 2015 potrdil strategijo. V oceni učinka je bilo ugotovljeno, da strategija izvajanja v dveh korakih najboljše ustreza potrebam statističnega sistema in uporabnikov podatkov.

- Prvi korak je okvirna uredba o integrirani statistiki na ravni kmetij, ki zajema raziskovanje strukture kmetijskih gospodarstev, trenutno zajeto v uredbi o raziskovanjih strukture kmetijskih gospodarstev⁸, statistiko o strukturi sadovnjakov in vinogradov na podlagi Uredbe (EU) št. 1337/2011 in nekatere kmetijsko-okoljske kazalnike. Zbiranje strukturnih podatkov o sadovnjakih in vinogradih bo potekalo na podlagi modulov sadovnjaka in vinograda iz Uredbe 2018/1091 (uredba o integrirani statistiki na ravni kmetij)⁹, sprejete 18. julija 2018. Uredba (EU) št. 1337/2011 je razveljavljena z učinkom od 1. januarja 2022.
- Drugi korak je uredba o statistiki kmetijskih vložkov in proizvodnje (SAIO), ki bi med drugim zajemala pridelavo rastlin in bilance rastlinske pridelkov.

Vsebina podatkov o značilnostih rastlin bo v moduli sadovnjaka in vinograda na podlagi uredbe o integrirani statistiki na ravni kmetij manj podrobna, vendar se bodo podatki zagotavljali Eurostatu kot mikropodatki, povezani z osnovnimi podatki o kmetijah. To omogoča prožnejšo uporabo podatkov in boljše odzivanje na potrebe uporabnikov. Mikropodatki bodo omogočili navzkrižno tabeliranje, ki bo prikazalo, kateri kmetje gojijo različne vrste trajnih nasadov in kako ti kmetje delajo (npr. starost, izobrazba in usposabljanje, druge kmetijske dejavnosti, druge pridobitne dejavnosti, ali se morda nahajajo v območjih z omejenimi možnostmi itd.).

3.1 Modul sadovnjaka v uredbi o integrirani statistiki na ravni kmetij

Strukturna statistika o sadovnjakih bo zajeta v modulu sadovnjaka v uredbi o integrirani statistiki na ravni kmetij. Z njim se rešujejo težave, poudarjene v poglavju 2, in upoštevajo trenutne potrebe Komisije. V modul sadovnjaka je vključenih približno 600 spremenljivk manj kot v Uredbi (EU) št. 1337/2011. S tem naj bi se predvidoma zmanjšali stroški in breme zbiranja podatkov, celo ob upoštevanju zahtev po natančnosti na ravni NUTS 2.

Zbiranje podatkov o sadovnjakih na podlagi modula sadovnjaka v uredbi o integrirani statistiki na ravni kmetij bo potekalo v letu 2023.

⁸ Uredba (ES) št. 1166/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o raziskovanjih strukture kmetijskih gospodarstev in metod kmetijske proizvodnje ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 571/88 (UL L 321, 1.12.2008, str. 14).

⁹ Uredba (EU) 2018/1091 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o integrirani statistiki na ravni kmetij ter razveljavitvi uredb (ES) št. 1166/2008 in (EU) št. 1337/2011 (UL L 200, 7.8.2018, str. 1).

3.2 Modul vinograda v uredbi o integrirani statistiki na ravni kmetij

Vsebina zbiranja podatkov o vinogradih na podlagi modula vinograda v uredbi o integrirani statistiki na ravni kmetij bo večinoma ostala, kakršna je bila v Uredbi (EU) št. 1337/2011. Razlika je samo v opredelitvi glavnih sort vinske trte. Trenutno so glavne sorte opredeljene kot vse sorte vinske trte, ki imajo najmanj 500 ha na nacionalni ravni. Na podlagi uredbe o integrirani statistiki na ravni kmetij so opredeljene od spodaj navzgor: vsak pridelovalec vina sporoči 10 največjih sort, ki se gojijo na kmetijskem gospodarstvu, glavne sorte pa bodo na nacionalni ravni določene na podlagi teh sort.

V okviru modula vinograda v uredbi o integrirani statistiki na ravni kmetij se lahko države članice odločijo za uporabo najboljšega razpoložljivega vira podatkov za zbiranje podatkov o vinogradih (bodisi zbiranje podatkov ali register vinogradov). Vendar Komisija spodbuja države članice, naj čim več uporabljajo podatke iz registra vinogradov, saj se z njimi zmanjšujejo breme za dajalce podatkov in stroški. Da bi izboljšala kakovost podatkov iz registra vinogradov, namerava Komisija objaviti razpis za zbiranje predlogov za nepovratna sredstva, s katerimi naj bi izboljšali interoperabilnost registra vinogradov in zbiranja statističnih podatkov (vključno s statističnim registrom kmetijskih gospodarstev).

Zbiranje podatkov o vinogradih na podlagi uredbe o integrirani statistiki na ravni kmetij bo potekalo v letu 2026. Zbiranje podatkov o vinogradih za leto 2020 bo še vedno potekalo na podlagi Uredbe (EU) št. 1337/2011, da bi se omogočilo dovolj časa za uskladitev statističnega registra kmetijskih gospodarstev z registrom vinogradov, kar je potrebno na podlagi uredbe o integrirani statistiki na ravni kmetij.

4. SKLEPNE UGOTOVITVE

Uredba (EU) št. 1337/2011 ni delovala tako, kot je bilo načrtovano ob njenem sprejetju. Razlog je v tem, da sta vsebina podatkov in njihovo navzkrižno tabeliranje preveč podrobna. Ti dejavniki so prispevali k velikemu bremenu za dajalce podatkov in visokim stroškom zbiranja podatkov, podatki pa so bili posledično zaupni. Tudi potrebe uporabnikov so se z leti spremenile in trenutno Komisija zahteva manj podrobnosti.

Zaradi zgoraj navedenih razlogov in da bi uresničili „Strategijo za kmetijsko statistiko do leta 2020 in pozneje“, je zbiranje podatkov o sadovnjakih in vinogradih, zajeto v Uredbi (EU) št. 1337/2011, vključeno v novo uredbo o integrirani statistiki na ravni kmetij. Uredba št. 1337/2011 se razveljavi z učinkom po zbiranju podatkov o vinogradih za leto 2020 (podatki morajo biti sporočeni v letu 2022).

Nova pravna podlaga za strukturne podatke o sadovnjakih in vinogradih bo bolje ustrezala potrebam uporabnikov in bo predvidoma zmanjšala breme za dajalce podatkov. Podatki modulov

sadovnjaka in vinograda na podlagi uredbe o integrirani statistiki na ravni kmetij bodo omogočili temeljito analizo kmetijskih gospodarstev, na katerih se gojijo sadna drevesa in vinske trte. To je posledica številnih možnosti, ki jih ponuja sporočanje mikropodatkov, ki bodo omogočili povezati strukturo sadovnjakov in vinogradov s popolnimi strukturnimi podatki o kmetijah. S tem se bo torej okrepila dokazna podlaga za sprejemanje odločitev, ki vplivajo na sektor.